

CRISTA HYRIÄINEN

Minuuden ääriviivat

Omakuvan avulla taiteilijaidentiteetin ytimeen

KUVATAITEEN KOULUTUSOHJELMA
2023

Tekijä(t) Hyriäinen, Crista	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä Toukokuu 2023
	Sivumäärä 30	Julkaisun kieli Suomi
Julkaisun nimi Minuuden ääriäivät – Omakuvan avulla taiteilijaidentiteetin ytimeen		
Tutkinto-ohjelma Kuvataiteen koulutusohjelma		
<p>Tämä kuvataiteen opinnäytetyö käsittelee pääaiheenaan omakuvaa. Siinä tutkitaan erityisesti henkilökohtaista identiteettiä ja siihen oleellisesti kytkeytyvää ja alati muuntuvaa taiteilijaidentiteettiä ja aiheita teosten takana menneisyydestä nykypäivään. Opinnäytetyö käsittelee myös kuvallisen osuuden toteutustapaa ja sen merkitystä taiteilijalle itselleen. Lisäksi perehdytään erityisesti piirtämiseen tekniikkana ja sivutaan lyhyesti myös sen asemaa nykytaiteen kentällä. Tarkoituksena on, että kirjallinen ja kuvallinen osio kulkevat käsi kädessä, kertoen aiheesta kuitenkin hieman eri tavoin. Kirjallisessa osiossa keskitytään syvällisemmin aiheeseen, kun taas kuvallinen teos jättää enemmän tilaa vapaalle tulkinnalle.</p>		
<p><u>Asiasanat</u> omakuva, identiteetti, piirtäminen, piirustus, kuvataide</p>		

Author(s) Hyriäinen, Crista	Type of Publication Bachelor's thesis /	Date May, 2023
	Number of pages 30	Language of publication: Finnish
Title of publication The outlines of self– To the core of the artist's identity with the help of a self-portrait		
Degree program Fine arts		
<p>This thesis in visual arts deals with self-image as its main topic. It specifically examines personal identity and also explores the artistry and the subjects behind the artist's work from past to the present. The thesis also discusses about the technique and meaning of the pictorial part of the thesis. In addition, drawing as a technique will be studied in particular and its position in the field of contemporary art will also be briefly addressed. The purpose is that the written and pictorial sections of the thesis go hand in hand, but tell about the subject in slightly different ways. The written section focuses more deeply on the topic, while the pictorial work leaves more room for free interpretation.</p>		
<u>Key words</u> self-portrait, portrait, identity, drawing, art		

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 OMAKUVAN YDIN	7
2.1 Omakuvan monet kasvot	7
2.2 Opinnäytetyön aihe valikoituu - Luoja luo luojaan	9
2.3 Pohdintaa omakuvan tulkinnasta, merkityksestä ja sen hyödyistä	13
3 PIIRTÄJÄN IDENTITEETTI.....	16
3.1 Tekniikkana piirtäminen.....	17
3.2 Opinnäytetyön toteutustapa tarkentuu	19
3.3 Ajatuksia motiiveista, prosessista ja taiteilijaidentiteetistäni	21
3.4 Piirtäminen nykytaiteessa	24
4 YHTEENVETO	27
LÄHTEET	
KUVALÄHTEET	

1 JOHDANTO

Minulla on vahva kokemus, luotto ja muistijälki eletyn elämäni varrelta siitä millainen ihminen minä olen. Tämä mielikuva kattaa vähintään kaksi kolmasosaa elämästäni. Jotain on kuitenkin muuttunut. Olen lähivuosien aikana ajautunut jonkinlaiseen kriisiin ja ennen verrattain selkeä käsitys itsestä ei olekaan enää niin vakaalla pohjalla. Olen kuitenkin yrittänyt suhtautua tunteeseen lempeästi, sillä uskon sen olevan normaalia ja väistämätöntäkin, että ihminen muuttuu elämänsä varrella. Tämä on kuitenkin vaikuttanut identiteettiini kokonaisvaltaisesti, erityisesti rooliini taiteilijana, sillä tämä vaihe elämässäni on hankaloittanut luovaa ajattelua ja sitä myöten työskentelyäni. Taiteellisen työni merkitys on hämärtynyt oman sumentuneen identiteettiini myötävirrassa. Samalla jopa tapani luoda taidetta ovat menneet uusiksi.

Näiden tuntemusten ja ajatusten vuoksi opinnäytetyöni aiheeksi valikoitui omakuva ja siihen olennaisesti kytkeytyvä identiteetti. Tämän opinnäytetyön kirjallisen osion tavoitteena on tutkia omakuvaa aiheena erityisesti henkilökohtaisella tasolla. Tutkin muodostunutta taiteilijaidentiteettiäni ja sitä kautta kykyäni kokea ja ilmaista itseäni taiteen kautta, sekä pohdin uusien mahdollisten tapojen ja ilmenevien aiheiden luontoa ja laatua.

Tulen kulkemaan matkan lapsuudestani tähän päivään ja tarkastelemaan sen varrella säilyneitä sekä muuttuneita asioita. Tavoitteena on kirjallisen ja kuvallisen pohdinnan ja prosessin myötä läpikäydä jonkin sortin ”metamorfoosi” ja saada aineksia tukemaan toivottavasti selkiytynyttä taiteilijaidentiteettiä. Kirjallinen osuus toimii rikastuttavana elementtinä ja selkeyttävänä tekijänä kuvallisen osuuden taustalla. Sen avulla voidaan osittain tarkastella syitä, kysymyksiä, tunteita ja ajatuksia lopulta syntyneen omakuvan taustalla.

Lisäksi haluan tutkia yleistä kokemusta siitä, kuinka eri tavoin tiettyihin raameihin asetettu käsite (omakuva) voidaan ymmärtää, nähdä sekä kokea. Kuinka paljon meistä

itsestämme peilautuu takaisin tarkastellessamme esimerkiksi jonkun muun omakuvaa? Kuinka lopulta tulkitsemme itse itseämme, omakuvan turvin tai ilman? Mikä on omakuvan merkitys taiteilijalleen?

Lisäksi perehdyn opinnäytetyöni kuvallisen osion toteutustavaksi valikoituneeseen tekniikkaan ja välineisiin tarkemmin ja niiden merkitykseen minulle. Käsittelem piirtämistä lyhyesti taidehistoriallisesta näkökulmasta ja tarkastelen lähemmin muutamaa nykyaikaisen taiteen kentällä toimivaa taiteilijaa, joiden pääsääntöinen tekniikka liittyy juuri piirtämiseen.

2 OMAKUVAN YDIN

”Omakuva on paitsi perinteikäs ja itsestään tietoinen kuvataiteen laji myös jatkuvasti muuntuva ja aina uusiin välineisiin luonnistuva itseilmaisun avaruus.”

(Palin, 2011, s. 10.)

Olen kärsinyt vuosien varrella useaan otteeseen oletettavasti monelle taiteilijalle tutusta, niin kutsutusta ”art blockista”. Erityisen painostavana se päätti tunkeutua mieleeni vuonna 2018 ja jatkui siitä eteenpäin lähestulkoon yhtäjaksoisesti myös opiskeluvuosieni 2019-2023 ajan Kankaanpään taidekoulussa. Tämä laski motivaatiotani opiskeluun ja erityisen negatiivinen vaikutus sillä oli uskon omia kykyjäni kohtaan. Kyseenalaistin monta kertaa paikkaani taidekoulussa ja merkitystäni taidekentällä. Henkilökohtaisen elämäni tapahtumat iskivät ajoittain kipinöitä syntyneisiin teoksiini, mutta niiden kuormittavuus oli suurempi kuin taiteelliseen työskentelyyn riittävä energiani, joten liekkini paloi hyvin hiljaa. Samaan aikaan, kun pääni löi tyhjää, sormenpäissä kihisi vahva tarve tekemisestä. Minun täytyi vain löytää aihe.

2.1 Omakuvan monet kasvot

Ihminen, ihmisyyys, itsetunto ja identiteetti ja niitä kohtaan osoittamamme loputon kiinnostus on mielestäni johtanut siihen, että muoto- ja omakuva ovat kautta taidehistorian olleet yksiä sen kestoaiheista. Omakuvien pioneerit löytyvät muinaisen Egyptin, Rooman ja Kreikan ajoilta, mutta ensimmäiset säilyneet omakuvat tulevat keskiajalta. Yksi ensimmäinen entisajoilta mieleeni tuleva muotokuvistaan tunnettu taiteilija on luonnollisesti hollantilais-syntyinen Rembrandt, jonka loppuun hiottu tekniikka ja tarkka panostus yksityiskohtiin kasvattivat aikanaan hänen mainettaan muun muassa muotokuvamaalarina. Myös myöhemmin toiminut, ilmaisukyvyltään kiihkeänä tunnettu Vincent Van Gogh maalasi useita omakuvia ja on tullut niistä erityisen tunnetuksi, ansaiten paikkansa taidehistoriassa ehkä eräänlaisena omakuvamaalarin roolimallina.

''I am looking for a deeper likeness than that obtained by a photographer.'' - Vincent Van Gogh

Brittiläinen taidehistorioitsija, taidekriitikko ja kirjailija Frances Borzello kiteyttää osuvasti teoksessaan *Seeing ourselves - Women's self-portraits* omakuvan käsitteestä näin: Omakuvat eivät ole pelkkiä viattomia heijastuksia, joita taiteilijat näkevät katsoessaan itseään peilistä. Ne ovat erityinen osa kieltä, jonka avulla maalarit haluavat täsmentää yksinkertaisemman ''Tältä minä näytän'' – ajatuksen jalostumista ''Tähän minä uskon'' ajatuksen muotoon. (Borzello, 2016, s. 19)

Borzello huomauttaa teoksessaan myös siitä, kuinka miestaiteilijat ovat kautta historian dominoineet niin omakuvan genreä kuin taidekenttää ylipäättään, mutta kuinka historia tuntuu piilottelevan sitä faktaa, että naistaiteilijat ovat työskennelleet samojen aiheiden ja tekniikoiden parissa yhtä lailla ja yhtä kauan. Borzello mainitsee 1500-luvulla toimineen italialaisen naistaiteilijan, Sofonisba Anguissolan, joka tuotti pisimmän sarjan omakuvia tunnettujen kollegoidensa, Dürerin ja Rembrandtin, aikakausien välissä. (Borzello, 2016, s. 25)

Tämä aihepiiri ja sen vaatima keskustelu on niin laaja, että se tarvitsisi täysin oman opinnäytetyönsä, mutta voin vain todeta, että onneksi nykyään naistaiteilijoiden tekemä taide ja vaikutus taidehistoriassa saavat enemmän representaatiota ja tunnustusta, kuin mitä ne omana aikanaan saivat.

Rembrandtin, Van Goghin ja Anguissolan tavoin, myös toinen tunnettu naistaiteilija, Frida Kahlo, toteutti sarjan omakuvia, jotka käsittelevät paljolti hänen läpikäymäänsä henkistä sekä fyysistä kamppailua ja kipua, samalla kuitenkin koskettavasti kuvaten hänen lannistumatonta luontoaan sekä itsetuntoaan. Kahlon kokemukset tuovat eittämättä mieleeni myös yhden kotimaisen taiteilijan, Helene Schjerfbeckin, joka maalasi tunnetuimmat omakuvansa ollessaan jo yli 70-vuoden ikäinen. (Lindroos, C., Löyttyniemi, R., 2019.)

Nykyäikää kohti matkattaessa maalattujen, piirrettyjen, veistettyjen ja muiden perinteisten tekniikoiden rinnalle on noussut myös valokuvaamisen erilaiset tekniikat. Väittäisin nykyajan yleisimmän omakuvaamisen ilmenemismuodon olevan vallitseva

”selfiekulttuuri”. Aiemmin luksustuotteeksi luokitellun valokuvaamisen ja sen välineiden tultua lopulta myös tavallisen kansan saataville, on se ollut mielestäni modernin ajan ehkä tärkein omakuvaamisen väline. Se ei kuitenkaan ole täysin syrjäyttänyt muita omakuvaamisen menetelmiä ja uskon sen johtuvan siitä, että perinteiset taiteenlajit saattavat pitää sisällään jotakin sellaista, joka kykenee aina haastamaan digitaalimaailman kuvatulvan mahdollisen filosofisen ja taiteellisen tylsyyden. Törmäsin aiheeseen perehtyessäni kiinnostavaan, osittain suomalaisia sukujuuria omaavaan nykytaiteilijaan, Olivia Muus:aan, joka yhdistää hauskillalla tavalla perinteisen omakuvaamisen ja selfiekulttuurin keinoja *Museum of Selfies* nimisessä, yleisöään osallistavassa digitaalisen museon nimeä kantavassa projektissaan. (Tumblr, n.d.).

Uskon pitkän historian omakuvan koukuttavuuden taustalla perustuvan paljolti sen mahdollisuuksiin paljastaa tekijälleen aina jotain uutta itsestään. Meitä kaikkia yhdistää ehkä jollain tavalla halu tavoittaa uudestaan ja uudestaan se lähes saavuttamaton osa itsestämme, jota haluamme ymmärtää tai ilmentää tavalla tai toisella. Sen avulla tuomme itseämme ikään kuin jollain tasolla näkyvämmäksi, halutessamme joko paljastamme tai vaihtoehtoisesti naamioimme itsemme ulkopuoliselta katseelta. Omakuva myös herättää usein kiinnostavalla tavalla sitä observeivassa henkilössä jonkin asteisia samaistumisen tunteita, vaikka kuvassa on täysin toinen henkilö.

Omakuvan genreen sisältyy tekijöitä, aiheita ja tekniikoita lähes loputtomasti ja tulen käsittelemään niihin sisältyviä kysymyksiä ja ajatuksia tarkemmin niin yleisellä kuin henkilökohtaisemmalla tasolla myöhemmissä kappaleissa.

2.2 Opinnäytetyön aihe valikoituu - Luoja luo luoja

Inspiraatio on minulle itsessään muusa ja motiivi. Kun se tunne valtaa minut, taiteen luominen on kaikkein helpointa. Inspiraation kokeminen on minulle ajoittain ja useinkin tyydyttävämpää, kuin teoksen valmistuminen. Luovuuteni herää sekä

arkipäiväisten asioiden että mielikuvitukseni kautta yleensä helposti eloon. Inspiraation kokeminen on niin huumavaa, että huomaan tavoittelevani sitä ehkä jopa laittomankin paljon ja ahdistun helposti, jos tämä tarve ei tyydyty. Tunne oli vahvasti läsnä lapsuudessa ja nuoruudessani ja uskon varhaisen elämäni olleen inspiraatorikkaampaa elämän ollessa silloin huolettomampaa. Aikuisuuteen on liittynyt niin monella tasolla erilaisia tapahtumia, että niiden vyöryessä ylitseni välillä hallitsemattomastikin, keino vapauttaa kriisien tuomaa tunteellista painolastia esimerkiksi taiteen kautta kärsi ja lähes sammui. Näiden vaikeiden tuntemusten ja oman taiteilijuuden kyseenalaistamisen kautta päätin kaivella ratkaisua syvemmältä.

Ensimmäisen omakuvani olen varmaan lapsena piirtänyt jonkinlaisen pääjalkaisen muodossa, mutta selkein omakuvaksi tulkittava teokseni valmistui ollessani noin 11-vuotias. Teos on n 40 cm korkea kipsiveistos. Se tuli tehdä omia kasvoja tunnustelemalla sekä tarkastelemalla piirteitään peilistä. En pitänyt monestakaan syystä teoksen valmistamisesta, erityisesti koska minua ei kiinnostanut ihminen aiheena lähestulkoon yhtään, eikä kipsi materiaalina ollut suosikkejani. Silloisen kuvataidekouluni kevätnäyttelyssä oli lopulta esillä yli 20 valkoista suurehkoa ja toinen toistaan veikeämpää kipsipäätä, mutta minä näin vaan seisahtuneen ja lähes kuolleen tulkinnan itsestäni. Koin olevani ruma lapsi sekä huono ”taiteilija”, enkä halunnut käydä prosessia enää koskaan uudestaan läpi, olinhan jo saanut tietyn käsityksen itsestäni ja kyvyistäni. Vihasin koko aihetta ja samaan aikaan hieman myös muuten ihanaa opettajaani, joka oli pistänyt minut läpi koko tuon uuvuttavan ja erityisesti epäinspiroivan kokemuksen.

Tuon jälkeen kuitenkin löysin itseni uudestaan omakuvan parista yli 15 vuotta myöhemmin. Tällä kertaa kyseessä oli silloiseen maalauskurssiini kuuluva harjoitus, jossa meidän tuli maalata peiliä apuna käyttäen akryylimaalein toteutettu teos. Suhtauduin tuolloinkin aiheeseen nihkeästi. Oman naamani tutkiskelu tällä tavalla oli edelleen lähes tylsintä mitä keksin, olihan tavoitteena tehdä realistinen näköiskuva itsestä. Lopputulos oli hieman vääristynyt, mutta onnistuneempi mitä odotin. Silti suurta paloa ei aihe edelleenkään herättänyt.

Jotain merkittävää alkoi kuitenkin tapahtua eräällä toisella piirtämistä ja performatiivista työskentelyä yhdistävällä kurssilla, jossa toteutettiin jos jonkinlaista

omakuva. Piirsimme silmät kiinni omakuvan. Piirsimme silmät auki, mutta paperiin katsomatta. Piirsimme, mitä tunsimme olevamme. Piirsimme myös sitä, mitä kuvittelimme olevamme ja tämä oli ehdoton lempiosuuteni. Tällä kurssilla syvennyin ensi kertaa ajatuksen kanssa itseni kuvalliseen tutkimiseen ja havainnointiin, erityisesti psykologisten sisäisten tuntemusten kautta. Tämän lyhyehkön, mutta intensiivisen muutaman viikon kurssin aikana huomasin vapautuvani ja aloin jopa lämmitä omakuvan ajatukselle. Aloin ymmärtää sen merkittävyyttä taiteessa toistuvana teemana. Ymmärsin, mitä kaikkea voisin ilmentää ja kuinka paljon voisin rikkoa sekä itselleni että omakuvan käsitteelle asettamiani rajoja.

Kurssin jälkeen jatkoin edelleen itsetutkiskelua ja pitkän pohdinnan jälkeen ajatus oppinäytetyöni aiheesta alkoi muodostua kirkkaampana: sen olisi oltava omakuva. Minun tulkintani itsestäni ja ennen kaikkea ainoa ratkaisuni siihen, kun en enää löytänyt aiheita minulle ennen niin tutuista inspiraationlähteistä. Ainoa aihe, johon levottomat käteni ja tutkiskelevat aivoni pystyivät syksyn 2022 aikana lopulta tarttumaan.

Teoksen *Omakuva on jokaisen kuva* esipuheessa taidehistorioitsija Tutta Palin toteaa, että omakuvaamista usein perustellaan kriisipuheella niin taidekentällä kuin sen ulkopuolellakin, tarkoittaen, että minäkuva tarkastellaan herkemmin ja tarkemmalla otteella elämän koetellessa sitä. Kriisien kautta ihminen voi helposti kokea, että elämänarvoja ja itsen omaa merkitystä tarvitsee arvioida uudelleen (Palin, 2011, s. 12). Sain huomata, että myös omat lähtökohtani teokseeni lepäsivät juuri tällaisten asioiden äärellä. Erityisesti siksi, että suurin vallitseva kriisini oli ollut jo pitkään potemani art block, jonka ratkaisemiseksi tarvitsin kipeästi apua. Minun oli aloitettava aivan alusta, jatkettava tutkimista ja pureuduttava ainoaan lähteeseeni, joka minulla oli käytettävissäni: minuun itseeni. Oli aika tutkia tarkemmin merkitystä olemassaoloni ja sitä kautta taiteeni taustalla.

Halusin, että teokseni säilyttäisi jossain määrin traditionaalisen omakuvan piirteitä, mutta josta olisi erotettavissa minun tapani luoda käsite muuten uudelleen. Halusin, että minut voi löytää suoraa teoksesta, kuitenkin jääden miettimään, että miksi tuossa yhteydessä tai miksi tuolla tavoin. Tavoitteekseni muodostui luoda minun näköiseni omakuva, joka koostuisi kaikista niistä tavoista, joilla koen itseni. Asioista, jotka

luovat minut. Fyysiset, psyykkiset, hengelliset sekä sosiaaliset komponentit alkoivat mielessäni yhdistyä ja muotoutua kokemikseni kuviksi itsestäni. Alussa minulle oli myös tärkeä ajatus säilyttää teosta katsovalle jollain tasolla myös samaistumisen mahdollisuus.

*''Yksi itsensä alttiiksi panemisen ulottuvuus on narsistiksi leimautumisen pelko-
teema, joka liittyy kiinteästi jo omakuvan myyttiseen alkukuvaan, Narkissos-myyttiin.''*
(Palin, 2011, s. 11)

Voidakseni määritellä henkilökohtaisen omakuvani sisältämiä asioita ja aiheita tarkemmin, aloin porautua metatasolla oleellisimpaan kysymykseen, jonka saatoin itselleni esittää: Kuka minä olen? Sen kysymyksen ympärille muodostui nopeasti muitakin merkittäviä kysymyksiä. Kuka minä haluaisin olla vai riitänkö tällaisena? Millaista taidetta teen? Millaista taidetta haluaisin ehkä tehdä, mutta olen kuvitellut sen olevan mahdotonta? Mistä sinä nautit? Mitä sinä pelkää? Mitä sinä vihaat? Ja niin edelleen. Kysymykset poikivat vastauksia, jotka poikivat lisää kysymyksiä. Prosessi oli kaikkiaan melko häkellyttävä ja ajoittain uuvuttavakin, minkä lisäksi tiedostin, että vastaukset ovat tuskin lopulta edes kovin pysyviä. Ne ovat myös ainoastaan minun kokemuksiani itsestäni, eivät siis joka kysymyksen kohdalla välttämättä suoraa verrannollisia totuuteen. Ihminen on mielestäni kuitenkin aina hieman sokea itselleen, vaikka kuinka tekisi itsetutkiskelua.

Aiheen valittuani aloin varovasti hahmotella. Piirsin jotakin, jonka moni minut nähnyt voisi yhdistää suoraan minuun. Minun kuvakseni. Halusin silti välttää pelkkää perinteistä omakuvaa. Piirsin asioita, jotka moni minut hyvin tunteva voisi yhdistää suoraa minuun. Asioita, joista pidän tai joihin samaistun. Asioita, joita vain minä tiedän, mutta myös asioita, joita jotkut tietävät tai näkevät minussa. Piirsin minulle ominaisella tavalla, josta joku pystyisi ehkä ilman teoksen tekijän nimen näkemistä sanomaan sen olevan juuri minun teokseni. Se voisi tietysti olla jonkun muunkin teos, sillä moni osaa piirtää niin kuin minä, paremminkin, mutta silti se teos on ainoastaan minun luomani. Minun mieleni ja käteni tuotos.

Päästessäni eteenpäin työskentelyssä kohtasin ajoittain jälleen ajatuskatkoksia. Kyseenalaistin teoksen tarpeellisuutta ja sanomaa, sitä oliko siinä mitään ideaa, mutta

oli liian myöhäistä kääntyä takaisin ja valita toisin. Myös ajatus teosta katselevan yleisön samaistumiskyvystä kummitteli mielessäni, mutta samaan aikaan tiedostin, että oli teoksen idea mikä hyvänsä, en voisi koskaan täysin vaikuttaa sen julkiseen tulkintaan. Joten annoin olla. Päästin irti kontrollista ja annoin kaiken vaan tulla sen enempää kyseenalaistamatta. Saatoin luotuaani jotain poistaa sen yhtä nopeasti. Merkittävä askel minunlaiselleni, joka on tottunut tekemään kaiken aina ykkösellä valmiiksi. Entinen minäni ei olisi hyväksynyt virheitä. Nyt käänsin ”virheet” edukseni. Poistaessani jonkin osan teoksestani, en kuitenkaan poistanut sitä kokonaan, vaan pikemminkin siirsin. Revin ja asettelin sen toiseen paikkaan ja mietin, josko muutos olisi toimivampi. Usein oli.

2.3 Pohdintaa omakuvan tulkinnasta, merkityksestä ja sen hyödyistä

Miten omakuvaa tulisi sitten tulkita ja minkälaista mahdollista hyötyä sillä on esimerkiksi luojalleen? Käsittelen tässä osiossa lyhyesti, kuinka eri tavoin omakuva voidaan lopulta ymmärtää, nähdä sekä kokea. Pohdin sitä kautta myös, että onko samaistuttavuus teoksen ja yleisönsä välillä oleellinen osa omakuvaa.

Teoksessaan *Seeing ourselves-Women's self-portraits* Borzello tiivistää ajatuksiaan omakuvista ikään kuin maalattuina omaelämäkertoina, jotka on tuotu näin julkisesti käyttöön ja nähtäviksi. Borzello korostaa myös omakuvan katsojan roolia ja sitä, kuinka tämä lukee teoksesta asennon, eleiden, asusteiden ja ilmeiden sanastoa ja vertaa niitä aikakautensa ideoihin. (Borzello, 2016, s. 22)

Mieleeni heräsi tämän prosessin myötä oleellisia ajatuksia siitä, että onko omakuvan kautta mahdollista luoda itselleen esimerkiksi positiivisempaa minäkuva? Voiko taiteen avulla kuvatut sisäiset tunteemme tulla jotenkin konkreettisemmiksi ja uskottavammiksi?

Omakuvan avulla voimme määrittää itseämme suhteessa toisiinsa, mutta omakuva voi myös toimia erilaisuuden arvostamisen, oikeutuksen tai kohtaamisen paikkana toteaa Turun Taideakatemian koulutus- ja tutkimuspäällikkö Taina Erävaara artikkelissaan

Intohimona omakuvat. Mielestäni Erävaaran mainitsemat seikat tukevat mahdollisen positiivisemmän minäkuvan rakentamista, mutta kasvattavat myös parhaimmillaan ymmärrystä muita ympärillä eläviä ihmisiä kohtaan. Erävaara myös pohtii täysin yksityisen, pelkkään omaan käyttöön tulevan omakuvan sekä julkisesti esitettävän omakuvan mahdollisia eroavaisuuksia. (Erävaara, 2011, s. 33). Herää kysymys, että onko omakuvista tulkittava samankaltaisuus tai samaistuttavuus välttämätöntä teoksen ymmärrettävyyden tai ymmärretyksi tulemisen kannalta? Uskon sen edistävän mahdollisen kommunikaatioyhteyden muodostumista julkisesti esitettävän omakuvan ja yleisönsä välille, mutta en koe samaistuttavuuden olevan välttämätön osa ja elementti omakuvaamisessa.

Koska omakuva antaa tekijälleen muun taiteen ohella mahdollisuuden käsitellä henkilökohtaisen elämän ongelmia ja tunteita, herätellä toiveita ja ajatuksia tai tarkastella fyysistä tai psyykkistä itsetuntoa ja identiteettiä hyvinkin syvällisesti, se on samalla myös oiva väylä tulla nähdyksi ja ymmärretyksikin. Käsitys elämän suunnasta voi omakuvan myötä konkretisoitua itselle selkeämmäksi ja itseään kohtaan voi oppia olemaan lempeämpi, sen ollen näin hyvä apuväline itsensä hyväksymiseen. On mielenkiintoista, että samaan aikaan kun omakuvan taustalla voi olla mitä henkilökohtaisin tunne ja kokemus, se saattaa aiheuttaa todella vahvankin samaistumisen tunteen sen katsojassa, sillä lopulta me ihmiset olemme hyvin samankaltaisia. Elämämme voi kulkea täysin eri polkuja, mutta sen varrella koetut asiat ja erityisesti niihin liittyvät tunteet ovat universaaleja. Kaikki se kuuluu kai termiin ”ihmisyys”.

Kaikesta päätellen omakuvan rooli taiteellisen ilmaisun välineenä ilmiselvä. Lähes loputtoman aihepiirin lisäksi myös tapoja ja mediuumeja omakuvan luomiseen on useita. Tietynlainen esittävyys ei myöskään ole vakio omakuvan kohdalla, mikä lisää sen mahdollisuuksia. Omakuva voi olla yhtä lailla symbolinen tai abstrakti kuvaus tekijästään. Positiivisemmän minäkuvan luominen omakuvan kautta on mielestäni joka tapauksessa monien yllä mainitsemiä keinojen kautta mahdollista, jokainen saa itse vapaasti määritellä tavat ja keinot siihen lopputulokseen pääsemiseksi.

Erävaara huomauttaa artikkelissaan *Intohimona omakuvat* (2011, s. 32) omakuvan tekijän olevan samaan aikaan sekä subjekti että objekti, ja tajusin omakuvani

luomisprosessin aikana olevani itsekin samanaikaisesti eri rooleissa. Tunnistin itsestäni luojan, aiheen sekä katsojan. Aihe olin minä, jonka tarkoitus oli edustaa kaikkea siihen mennessä läpikäytyä ja koettua. Luojana tein näkyväksi sen kaiken ja katsojana saatoin lopulta tarkastella, kokea ja todella nähdä itseni. Näiden roolien välinen suhde ja dialogi mahdollistaa ja lisää uskoakseni entisestään myös jonkinlaista vuoropuhelua teoksen ja sen katsojien välille ja antaa enemmän tilaa myös samaistuttavuuden tulkinnalle.

Voisin seuraavaksi käsitellä hieman meille nykyään yleisintä omakuvaa: selfieitä. Ihmisen identiteetti rakentuu paljolti sosiaalisessa vuorovaikutuksessa ja siksi sosiaalisen median kautta jaettavissa omakuvissa pyritään rakentamaan itsetuntoa, toteaa psykologian tohtori Tarja Salokoski (Honka, N. 2013.) Kuvat ja ulkonäkö eivät kuitenkaan voi olla ainoa perusta identiteetille, vaan sen täytyy rakentua myös jollekin muulle, huomauttaa Salokoski. Mielestäni nykyisen selfie-kulttuurin selvimpänä varjopuolena voidaankin pitää sosiaalisen median pysäyttämätöntä voimaa altistaa esimerkiksi suuremmille ulkonäköpaineille ja epärealistisille standardeille, joilla on usein negatiivisia vaikutuksia yksilön itsetuntoon. Alun perin positiivista vuorovaikutusta ja lopputulosta hakeneen saama vastaanotto voikin valitettavasti olla paljon raadollisempi ja ikävämpi. Perinteisimmillä taiteen tekniikoilla toteutetut omakuvat saattavat olla useinkin melko pelkistettyjä kuvia tekijästään, mutta niitä saatetaan paljon herkemmin tulkita myös syvällisemmällä tasolla, toisin kuin selfieitä. Pohditaan, mitä taiteilija on halunnut omakuvallaan tuoda julki, mitä hän on mahdollisesti tuntenut tai ajatellut. Selfieiden mahdollisesta suppeammasta tulkinnasta huolimatta en kiistä, etteikö niitä voisi hyödyntää omana taiteenlajinaan tai etteikö niillä voisi sosiaalisen median mukanaan tuomista monista riskitekijöistä huolimatta olla myös positiivinen vaikutus omaan itseen ja identiteettiin. Niissä voi myös kiteytyä todella vahvakin sanoma. Selfie on lunastanut paikkansa nykyaikaisen omakuvaamisen välineenä, enkä usko sen olevan menossa minnekään, ennen kuin joku uusi innovatiivisempi tapa keksitään rinnalle tai sen tilalle.

3 PIIRTÄJÄN IDENTITEETTI

Opiskeluvuoteni Kankaanpään taidekoulussa painoutuivat pääsääntöisesti maalauksen eri tekniikoihin, mutta viimeisenä vuotena ennen opinnäytetyön aloittamista aloin vakavasti kyseenalaistamaan suunnitelmiani toteuttaa lopputyöni maalaten. Pitkään jo ennen taidekouluun pääsyäni olin elänyt ajatuksessa, että ollakseni vakavasti otettava taiteilija, minun tulisi olla hyvä maalari. Siksi olen käyttänyt sen tekniikan harjoittamiseen viimeisimmät vuoteni. Pidän kyllä edelleen maalaamisesta, mutta jostain sisimmästäni kumpusi kuitenkin halu toteuttaa juuri lopputyö minulle tärkeämmällä ja rakkaammalla tekniikalla: Piirtäen.

Äitini ilmoitti minut jo ennen peruskoulua silloiseen Nokian kuvataidekouluun, jossa vietin lopulta yli kymmenen vuotta. Tuolla koulussa tehtiin pääsääntöisesti savitöitä sekä maalattiin. Grafiikkaakin päästiin yhtenä lukuvuonna kokeilemaan. Tekniikka, jota silloin vihasin, mutta jota oppisin arvostamaan uudestaan Kankaanpään taidekoulussa. Lähtökohtaisesti oppilaille ei ollut mahdollisuutta vaikuttaa kuvataidekoulun kursseilla käytettäviin tekniikoihin, mutta muuten luovuus sai loistaa. Tärkeä huomio omalla kohdallani on kuitenkin se, että kun sain vapaasti valita työskentelytapani, minä valitsin piirtämisen. Joka kerta.

Yksi tussipiirustus lapsuudestani, vuodelta 1996

Piirsin kuvataidekoulussa ja sen ulkopuolella. Piirsin koulupäivien jälkeen (ja niiden aikana) aina yläasteen loppumiseen saakka. Tyypillinen välineeni oli lyijykynä ja värilliset tussit. Puuväreillä värittämisen koin liian uuvuttavaksi, siksi tussit olivat mieleeni. Tussien nopea loppuun kuluminen oli yksi suurista lapsuuden murheistani. Tuntui, että ne olivat aina loppu. Silloinen maailmani kuitenkin mullistui saatuani ensimmäiset öljypohjaiset Copic-tussit. Saatoin huomata, että näillä tusseilla väritettäessä ne eivät jättänekään selviä rajoja vetojen välillä paperiin, vaan värit sulautuivat tasaiseksi jäljeksi. Ne olivat myös paljon riittoisampia. Hetken aikaa oli taas kevyempää piirtää.

Lukion aikana intoni piirtää hiipui lähinnä ajanpuutteen vuoksi, mutta myös muu elämä vei mennessään. Tarkkaan väritetyt piirrokset muuttuivat lähinnä mustavalkoisiksi. Ei vain ollut aikaa tehdä enempää. Yleensä hahmottelin piirustuksen tarkkaan lyijykynällä ja rajasin päältä mustalla tussilla. Meininki oli suhteellisen ”tatskamaista”. Lisää aikaa kului ja pian huomasin, etten ollut piirtänyt vuosiin. Miten tytöstä, jolle oli tarhassa valitettu liiallisesta piirtämisestä ja ”paperin tuhlaamisesta”, oli tullut ihminen, joka ei piirtänyt lainkaan?

Vuosien jälkeen uskaltauduin tarttumaan kynään uudestaan ja sain kokea jälleen niitä tunteita, joihin olin jatkuvasti lapsuudessa ja nuoruudessa itseni autuaasti kadottanut. Nämä tunteet saivat minut harkitsemaan uudelleen jo muutamaan kertaan haudattua ajatusta taiteilijan ammatista ja päätin pyrkiä sitä unelmaa kohti.

3.1 Tekniikkana piirtäminen

Päähäni iskostunut ajatus siitä, että minun on oltava maalari piirtäjän sijaan ollakseni tulevaisuudessa varteenotettava taiteilija, ei kuitenkaan jättänyt minua rauhaan. Aloin treenata maalaamista ja hakuportfolioni koostuivatkin pääsääntöisesti akryylimaalauksista. Taidekoulun pääsykokeissanikin menestyin yllätyksekseni parhaiten juuri asetelmamaalauksessa, vaikka teos oli mielestäni kammottava. Pääasia joka tapauksessa oli, että pääsin sisään ja matka kohti taiteilijan ammattia saattoi alkaa.

Piirtäminen näyttäytyi koulun alkuvuosina minulle lähinnä nopeiden luonnosten muodossa. Jonakin sellaisena, josta lopullinen teos on vietävä vielä astetta pidemmälle. Minulla ei ollut myöskään koulun ohella pahemmin aikaa piirtää vain omaksi ilokseni. Löysin itseni kuitenkin lopulta piirtämästä muotokuvia ihmisten lemmikeistä tilaustöiden merkeissä. Tämä toi pientä taloudellista etua opiskelijarkeen sekä antoi minulle mahdollisuuden hioa taitojani. Näiden tilaustöiden parissa ehdin koulun ohessa työskentelemään pari vuotta. Tämä ajanjakso myös vahvisti edelleen tunnettani siitä, että piirtämisessä on sitä jotain juuri minulle.

Vasemmalla ensimmäinen tekemäni tilaustyö, 2018. Oikealla tilaustyö vuodelta 2021.

Toinen merkittävä tekijä kohdallani piirtämisen pariin palaamisessa oli taidekoulun ensimmäisen opiskeluvuoden pakollinen grafiikan kurssi. Kyseessä oli kohopainoon keskittyvä kurssi ja pääsin pitkästä ajasta käyttämään mielikuvitustani ja kynää mielekkäällä tavalla. Lapsuuden kokemuksista huolimatta kiinnostuin yllätykseni grafiikasta muutenkin tekniikkana, vaikka lopulta uhrasin paljon niitäkin kursseja maalaukseen painottuvien kurssien alle. Jos nyt saisin valita, valitsisin luultavasti toisin. Onneksi kuitenkin kävin edes muutaman eri grafiikankurssin, joista jokaisessa pääsin piirtämään enemmän ja tarkemmin kuin melkein yhdelläkään maalauskurssilla.

Siispä oman piirtämishistoriani, tilaustöiden sekä grafiikan ansiosta suunta kohti piirtäen toteutettavaa lopputyötä valtasi yhä enemmän tilaa mielessäni. Kolmannen vuosikurssin toisella puoliskolla opinnäytetyö oli luokkatoverieni huulilla useasti ja paljon oli puhetta siitä, miten jokainen oli suunnitellut omansa toteuttaa. Raotin mieltäni vaivaavia kysymyksiä ja moni kannusti minua kuuntelemaan intuitiotani. Se

rohkaisi minua eteenpäin entisestään. Jotenkin myös koin, että halusin tuoda esille tekniikkaa, joka joskus tuntuu jäävän muiden taiteenlajien varjoon. Vaikka piirtäminen on luultavasti lähes jokaiselle se ensimmäinen kosketus kuvalliseen ilmaisuun, muuntuu se jossakin vaiheessa ikään kuin ”lämmittelyksi” ennen varsinaista suoritusta. Minulle muodostui tärkeäksi korostaa piirtämistä omana itsenäisenä ilmaisukeinonaan.

3.2 Opinnäytetyön toteutustapa tarkentuu

Kun aloin ideoimaan tulevaa lopputyötäni, edessäni oli laaja kirjo erilaisia kyniä ja papereita, joista minun tulisi valita haluamani. Halusin rajata teokseni toteutustavan tarkkaan ja suhteellisen tiukasti. Minulle tutuin tapa piirtää on lyijykynällä ja harkitsinkin näin toteutettavaa teosta alkuun. Kaikessa yksinkertaisuudessaan lyijykynä on mielestäni uskomattoman monipuolinen ja omaa herkän ja koskettavan tavan kuvata asioita.

Minulla oli kuitenkin halu kokeilla jotakin uutta. Kävin läpi tutut kynät, niin tussit kuin puuvärit, mutta pysähdyin penaalistani löytyneeseen kuulakärkikynään. Tajusin, etten ollut koskaan piirtänyt tuollaisella kynällä. Päässäni yhdistyi monokromaattisen värimaailman ja uuden tekniikan yhdistämisen ja masteroimisen ajatus. Kuulakärkikynän sininen sävy sai nyt yliajaa lyijykynän harmaat. Tajusin, että uuden tekniikan ja oman perfektionismini välinen suhde tulisi kuitenkin olemaan haastava, sillä olen tottunut tarkkaan ja melko fotorealistiseen jälkeen, ja siihen, että virheet ovat eliminoitavissa ja/tai korjattavissa.

Minulla ei ollut mitään takeita siitä, että pääsisin kuulakärkikynällä näihin tavoitteisiin. Päätin hyväksyä sen. Mahdolliset peruuttamattomat kuulakärkikynän jäljet olisivat tervetulleita teokseeni. Halusin näin haastaa täydellisyyttä tavoittelevaa osaa itsestäni.

Piirtämisprosessi kuulakärkikynän kanssa lähti käyntiin yllättävän sopuisasti. Harjaantunut käteni osasi kontrolloida kynän jälkeä melko herkälläkin tavalla halutessani, mutta en ollut aloittaessani varma haluaisinko kuitenkaan viedä työn loppuun niin viimeiseen asti hiotulla piirtämistekniikalla. Ajoittain kävinkin

huolimattommaksi, mutta pidin tekemästani jäljestä silti. Välillä kynän paperille räjäyttämät musteläiskät turhauttivat, mutta olin luvannut itselleni hyväksyä tekniikan mukanaan tuomat ilot ja surut. Lyijykynän tavoin sain todeta kuulakärkikynän olevan monipuolinen työväline. Kynällä on monia eri tapoja piirtää ja vaikka sen hallinta voi vaatia ajoittain kärsivällisyyttä, ei se osoittautunut ainakaan itselleni liian raskaaksi tavaksi työskennellä. Kuulakärkikynä nousi omissa suosikeissani listan kärkipäähän, peitoten kaikki maalaustekniikat. Jälleen kerran sain huvittuneena todeta itselleni, että turha koittaa vääntää tästä piirtäjästä väkisin jotain muuta, mitä hän ei ole.

Asia, johon myös kiinnitin prosessin ideointivaiheessa huomiota, oli aiempien teoksieni toistuva ja suhteellisen pieni koko. Joskus A3-kokoinen paperikin tuntui itselleni vielä kovin suurelta. Halusin haastaa myös tätä totuttua tapaani ja päätin olla asettamatta teokselleni selkeitä vaatimuksia tai rajoituksia sen koon suhteen. Päätin myös rikkoa minulle geometrisesti tutuimmat piirustuspaperin raamit (suorakulmion ja neliön) ja antaa teoksen muodostua erilaisten revittyjen reunojen ja muotojen rajapinnoille. Koen, että tasoihin fyysisesti eri tavoin rikutut ja asetellut paperit korostivat myös teoksen taustalla käytyä henkistä tasohyppelyä.

Ote valmistuneesta opinnäytetyöstä ”Blueprint of my existence”, 225x305cm, kuulakärkikynä, 2023.

3.3 Ajatuksia motiiveista, prosessista ja taiteilijaidentiteetistäni

''Siinä (taiteessa) pitäisi olla jotain vallankumouksellista. Sen pitäisi olla jotakin uutta ja luovaa ja sen tulisi avata ovia uusille ajatuksille ja kokemuksille.''-Tracey Emin (Borzello, 2016, s. 221)

Todellinen motiivi teoksen taustalla saattaa aueta vasta pitkänkin ajan päästä sen valmistumisesta ja odotan näin käyvän itselleni, ainakin osittain, myös tämän lopputyöprosessin myötä. Vaikka syy aiheen valikoitumiseen on minulle suhteellisen selvä, en ole edelleenkään täysin perillä kaikista niistä osista ja elementeistä, joita teokseeni lopulta muodostui ja mikä niiden rooli henkilökohtaisen omakuvani tarinassa on.

Voin jakaa nykyisen taiteilijaidentiteettini kolmeen osaan: lapsuuteen, teini-ikään ja aikuisuuteen. Jokainen niistä on sivunnut ja poikennut toisistaan eri tavoin, muodostuen lopulta nykyisiin uomiinsa.

Lapsuudessa nojasin vahvasti omaan mielikuvitukseeni sekä esimerkiksi lempitelevisio-ohjelmaani, Avaraan Luontoon. Tarkan muistin ja mielikuvituksen tuotoksena syntyneet, usein eläinaiheiset piirustukset olivat lennokkaita, huolettomia ja ennen kaikkea täynnä vapautta. Tuohon aikaan ei ollut paineita piirtää, oli vain sen tuomaa iloa.

Varttuessani mielikuvitukseni vaipui horrokseen, enkä kyennyt enää muistamaan kuten ennen. Silti samaan aikaan oma vaatimustasoni oli kasvanut, sillä myös tekninen osaamiseni oli kehittynyt. Huomasin myös, että minulle aina ennen niin rakkaat eläimet saivat väistyä erilaisten ihmishahmojen tieltä. En lapsuuden piirustuksissani lähes koskaan kuvannut ihmistä. Jostain syystä tämäkin asia koki iän karttuessa muutoksen ja kuvasin lähestulkoon pelkästään ihmiseksi tulkittavissa olevia hahmoja.

Lapsuuden ja teini-ikäisen minäni piirtäjäidentiteettien välillä siis vallitsee selkeä ero. Toinen piirsi vapaasti muistiin tai mielikuvitukseen nojaten, vaikkakin vähemmän taidokkaasti. Toinen taas oli teknisesti kehittyneempi, mutta teoksissa ei sinällään ollut mitään muuta omaa kuin se, että ne olivat minun jäljentämiäni, sillä piirsin lähtökohtaisesti mallista. Piirtämäni viiva oli kyllä minun, mutta teoksen aihe ja tyyli jonkun toisen. Tarttuessani kynään uudelleen vuosien tauon jälkeen sain kamppailla tämän asian kanssa alusta asti eniten. Kuinka luoda jotain sellaista, jonka voi todeta minun omakseni. Joksikin, joka kumpuaa vain minusta ja näin erottaa sen muista. Joksikin, jonka vain minä voin luoda.

Tämän kirjallisen osion myötä voin lyhyesti todeta taiteilijaidentiteettini muodostuminen nykyiseen malliinsa olleen aaltoileva matka, jonka koen jatkuvan edelleen. Vaikka alkuperäisenä motiivina niin kuvallisen kuin kirjallisenkin opinnäytetyön toteuttamisessa oli ajatus lopulta selkiytyvästä taiteilijaidentiteetistä, en voi olla varma kuin ainoastaan siitä, että mikään ei ole varmempaa, kuin taiteilijaidentiteettini pysymättömyys ja sen muuntuvaisuuden arvaamattomuus.

Minulle tämän opinnäytetyön toteutuksen syvin merkitys syntyi todellisen itsetutkiskelun kautta. Käsittelin itseäni fyysisistä ja psyykkisistä lähtökohdista ja kokemuksistani niihin liittyen. Kävin läpi oman rajallisuuteni sekä toiveeni rajattomuudestani. Tajusin kuitenkin, etten voi kuvata kuin tähän päivään asti itselleni tuttua itseäni. Voin nojautua muistiini, peilistä näkemääni kuvaan sekä sisäiseen kokemukseen. Tulevaisuuden minästä ei ole minkäänlaisia takeita, eikä sen varmistettua olemassaoloa pysty myöskään näkemään, ellei halua kuvitella niin.

Luomani omakuva toimi hieman valokuvan tai päiväkirjan tavoin: se on valmistuttuaan pysäyttänyt ajan juuri siihen hetkeen. Siinä hetkessä olen selkein kokemani kuva itsestäni. Se on kokemusteni ja mieleni ehdotus ja tuotos. Ja jos aloittaisin nyt työskentelemään uuden omakuvan parissa, olisi se vähintäänkin jo joiltain osa-alueiltaan erilainen, olettaen että työskentelisin samalla tavalla kuin edeltäjänsä kanssa.

Se, miksi uskon toisen omakuvan olevan suoraa jo lähtökohtaisesti erilainen on se, että tämän opinnäytetyön kautta sain purkaa tunteitani, toiveitani, tavoitteitani ja pelkojani

ja pystyin sen kautta käsittelemään näitä asioita lähes terapeuttisesti. Siispä uudessa omakuvassa ei näkyisi välttämättä kaikkia näitä asioita tai tunteita ollenkaan tai ne olisivat vähintäänkin muuttaneet muotoaan tultuaan joko osittain tai kokonaan käsitellyiksi. Ihminenhän muuttuu ympäristön vaikutusten lisäksi myös oman itsetutkiskelunsa kautta.

Jään silti pohtimaan, kuinka paljon ja miten olennaisia asioita omasta tulkinnastani puuttuu. Kuinka suurta roolia juuri omakuvallisuus näyttelee teoksessani vai onko sen mahdollisesti myöhemmin avautuva merkitys joku ihan muu? Pohdin myös millä tavoin henkilökohtainen omakuvani ja jonkun toisen tekemä muotokuva minusta eroaisivat esimerkiksi toisistaan. Kumpi pääsisi lähemmäksi totuutta toisen ollessa automaattisesti aina vähän sokea itselleen (omakuvan tekijä) ja toisen ollessa sen asian vanki, ettei kukaan voi koskaan täysin tuntea tai nähdä toista ihmistä (muotokuvan tekijä). Kumman tulkinta olisi lopulta se ”aidompi” minä?

Olen tullut siihen lopputulokseen, että taiteilijaidentiteetilleni edullisinta ja ideaalia varmaankin olisi, jos saavuttaisin sellaisen taiteellisen tason, jossa voisin yhdistää lapsuuteni vahvuudet (vapauden, lennokkuuden, mielikuvituksen) tekniikaltaan ja tunneälyltään kehittyneemmän minäni kanssa. Vaikka muistan itseni ja menneet tapani lapsuudesta asti, on hyvin vaikea tarttua ja liittää se osa minua nykyiseen itseeni. Paradoksaalinen tunne, kun edelleen olemassa oleva osa itseä ei kuitenkaan tunnu haluavan asettua nykyisen minäni kanssa linjaan ja tekevän yhteistyötä. Todellinen taide syntyy uskoakseni mielen vapaudesta ja tällä logiikalla lapsuuden minälläni oli siihen alunalkaenkin paremmat edellytykset kuin nykypäivän versiolla minusta. Siksi pyrin niin hanakasti tavoittelemaan noita piileskeleviä ominaisuuksiani.

Opinnäytetyön myötä voin myös todeta haluni tarkastella taiteeni tarkoitusta syvemmin onneksi heränneen. Ajoittain on edelleen haastavaa löytää syitä töideni taustalla tai edes tarpeelleni luoda, mutta uskon tämänkin olevan mahdollisesti ihmiselämän mittainen prosessi. Osa minusta uskaa, että luomalla jotain ”originellia”, (mikä tavallaan vaikuttaa myös paradoksaaliselta käsitteeltä nykyaikana) teokselleni määräytyisi ikään kuin automaattisesti jokin merkitys. Olen huomannut, ettei asia todellakaan ole aina aivan yksioikoinen, mutta omakuvani kohdalla koen sen ikään kuin puhuessa puolestani, antaa se samalla työlleni sen

voiman. Pääasia on, että olen saanut nyrjäytettyä aivoni niin sanotusti oikeaan asentoon ja voin tehdä taidettani tarkastelevammalla otteella.

3.4 Piirtäminen nykytaiteessa

Uskon monen yhtyvän ajatukseeni siitä, että piirtämiseen on usein suhtauduttu ikään kuin taiteilijan perustaitona, koska sen avulla opitaan hahmottamaan ja ymmärtämään ympäröivää todellisuutta. Piirustukset eivät kuitenkaan ole nauttineet aivan samanlaista julkisen esittämisen suosiota kuin vaikkapa maalaukset tai veistokset. Vaikka ne kuuluvat oleellisena osana taideperintöön ja historiaan, on ne nähty usein pelkkinä luonnoksina, jonain alustavana suunnitelmana, jonka päälle lopullinen teos valmistuu. Luonnoksen ja piirroksen välinen ero on silti mielestäni merkittävä ja toivoisin tämän olevan yleinen vallitseva ajatus.

Nykyaikana piirroksen käsite on myös entisestään laajentunut. On paljon erilaisia tapoja ja menetelmiä työskennellä piirtämisen parissa ja lopputuloksena on hyvin erilaisia teoksia. Piirustukset voivat olla samaan aikaan myös vaikkapa veistoksia, osana installaatioita, ne on voitu piirtää pelkkien varpaiden avulla tai piirros on voitu tehdä esimerkiksi hiekkaan kävelemällä. Mittasuhteet, koko, muoto, tila ja materiaali ovat kaikki piirtämisen peruselementtejä, joista taiteilijalla on vapaus itse valita. Pointtinani on, että nykypäivänä piirustus ei välttämättä rajoitu pelkkään kuvaan paperilla, sillä piirtämisen käsitteessä kiteytyy lähes kaikki merkkien ja jälkien tekeminen.

Piirtämiseen tekniikkana tarkemmin syvennyttyäni, löysin muutaman uuden nykytaiteilijan, joista ensimmäisenä haluan mainita kotimaisen Irma Tonterin. Hän yhdistää taiteessaan piirtämistä ja esimerkiksi grafiikassa tunnettuja metodeja. Hän kertoo nettisivuillaan hitauden ja keskeneräisyyden olevan oleellinen osa työprosessia, sillä ne liittyvät keskeisesti hänen harjoittamaansa aikaa vievään tekniikkaan ja teosten suureen kokoon. Tonteri toivoisi näiden aspektien näkyvän myös valmiissa teoksissa ja lausuukin niiden olen ikään kuin vastalause elämän hektisyydelle ja suorituskeskeisyydelle. (Tonteri, n.d.)

Voigt kuvailee teostensa aiheiden syntymisen olevan käsitteellisesti tarkkaan harkittua, poissulkematta silti tiettyä spontaania aspektia. Ajatus kulkee hänen lävitseen täydellisesti ennen kuin se muodostuu värien tai kirjoituksen muodossa paperille ja kuinka ajan saatossa pelkkä sana ”käsite” on muuttunut ”toiminnan käsitteeksi”, joka antaa osalle hänen töistään niiden performatiivisen sävyn. Voigt korostaa, kuinka hänen tietoisuutensa, kokemuksensa, kykynsä resonoida, oppia tai havainnoida eivät ole ainoastaan aktiivisina hänen aivoissaan vaan myös vahvasti läsnä hänen kehossaan ja sen toimintasäteessä. (LVH ART, 2020).

(Kuva 2.) Absence, 220x140cm, muste, öljy- & pastelliliidut ja kynä paperille, 2015 (Jorinde Voigt, n.d.)

Katsoessani hänen teoksiaan tulee eittämättä minullekin mielikuvia soljuvasta musiikista, joka kykenisi soinnuillaan rakentamaan vaikkapa futuristisia rakennuksia ja linjoja havaitsemaamme maailmaan. Teoksista välittyy minulle jotain sellaista, mitä ehkä pelkkä tuntemamme kieli ei pysty kuvailemaan, jolloin viivat, värit ja keho astuvat kehään auttamaan.

Nykyaikana ei enää ole välttämättä niin tärkeää määritellä tarkkoja raameja eri taiteenlajien välille. Toki tästä voidaan olla montaa eri mieltä, sillä samalla kun esimerkiksi piirtämisen käsite on laajentunut ja sille ei aseteta enää automaattisesti tarkkoja raja-aitoja, saattaa tekeminen menettää myös merkitystään. Samaan aikaan kun asia voi olla mitä tahansa, se ei välttämättä ole yhtään mitään. Koen kuitenkin, että ehkä merkityksellistä onkin piirtämisen määrittelyn sijasta kohdistaa huomio siihen, mitä piirtäminen ja piirustukset merkitsevät ja niiden sisältämiin kysymyksiin tekijästään, materiaalista, tekotavasta ja sisällöstä.

4 YHTEENVETO

Tarkoitukseni oli tässä opinnäytetyön kirjallisessa osiossa pohtia suurimmalta osin sitä, mitkä syyt johtivat juuri oman henkilökohtaisen omakuvani toteuttamiseen ja miksi juuri valitsemallani tekniikalla. Molemmat opinnäytetyön osat toimivat minulle tutkimusmatkana omaan minuuteen ja täten omaan luovuuteen. Tarkastelin, tutkin ja yhdistin elämäni varrelta ikään kuin osia minusta ja kokosin ne omakuvaksi. Harjoitettuani itsetutkiskelua ja ajatustyötä jo ennen lopputyöprosessin aloittamista ja jatkettuani sitä myös teoksen valmistumisen aikana sekä mahdollisesti vielä pitkään sen jälkeenkin, olen tullut lopputulokseen, että uskon edelleen ihmisen, ja tässä tapauksessa erityisesti taiteilijan, jatkuvaan muutokseen ja sen mukanaan tuomiin mahdollisuuksiin ja niiden turvin ehkä merkityksellisempiin ja oikeista syistä syntyviin teoksiin. Koen tämän prosessin myös antaneen minulle uudenlaisen tavan tulla kohdatuksi ja nähdyksi kuin koskaan aikaisemmin.

Sain huomata tämän taiteellisen sekä kirjallisen osion olleen itselleni juuri tähän ajankohtaan todella tarpeellinen projekti. Kaiken kaikkiaan omakuvan tekeminen osoittautui aiemmista kokemuksistani huolimatta yllättävän miellyttäväksi kokonaisuudeksi. Saatoin käydä läpi erilaisten tunteiden kirjon, ilmentää ne paperille, tuoda ne näkyväksi ja samalla ikään kuin käsitellä ne. Sain sen myötä palata myös niihin osiin ja muistoihin itsestäni, joiden luulin kadonneen. Voisin kliseisesti todeta omakuvan olleen jossain määrin terapeutin, eheyttäväkin kokemus. Se, jäikö

tuottamaani taideteokseen minkäänlaista samaistumispintaa tai herättääkö se mahdollisesti mitään ajatuksia tai kysymyksiä, ei ole enää käsissäni. Alkuperäisenä ajatukseni oli jättää tilaa katsojan samaistumisen mahdollisuudelle, mutta ehkä se ei ollut kuitenkaan teokseni päällimmäisin tavoite. Teoksesta muodostui minun versioni omakuvasta, jonka ohella pääsin ennen kaikkea lähemmäs omaa taiteilijaidentiteettiäni.

Oleellisimmaksi osaksi tätä prosessia koinkin sen, että sain haastaa itseäni, ajatuksiani ja tapojani ja aloin tarkastelemaan tekemääni taidetta tarpeellisen kriittisyyden kautta. Ennen janoisin inspiraatiolla höystettyä täydellistä jälkeä, täydellistä suoritusta ja täten täydellistä lopputulosta. Nyt janoan merkityksellisyyden löytämistä taiteessani. Totta kai tapani ja itselleni ominainen kädenjälkeni on edelleen merkittävässä osassa työskentelyäni, mutta sen ja inspiraation rinnalle on muodostunut tarve todella analysoida, kyseenalaistaa ja pohtia teosteni todellista sanomaa ja merkitystä.

Lopuksi voin todeta, että olisi myös hauska nähdä tulevaisuuteen ja sen ajan vallitseviin omakuviin, jolloin esimerkiksi selfie mahdollisesti koetaan samalla tavalla reliikiksi, kuten me nyt jossain määrin koemme esimerkiksi Rembrandtin maalaamat omakuvat.

Ote valmistuneesta opinnäytetyöstä ”Blueprint of my existence”, 225x305cm, kuulakärkikynä, 2023.

LÄHTEET

Ahtola-Moorhouse, L. (2000). Ja kukaan ei tiedä millainen olen. Kustannusosakeyhtiö Taide.

Aldridge, I. (2022). Selfies and the history of self portraiture. Art republic. <https://artrepublic.com/blogs/news/475-selfies-and-the-history-of-self-portraiture-html>

Borzello, F. (2016). Seeing ourselves: Women's Self Portraits. Thames & Hudson Inc, New York

Dostojevski, F. (2011). Kaksoisolento. (Olli Kuukasjärvi) Otava.

Erävaara, T. (2011) Intohimona omakuvat Teoksessa Tanskanen, I.(toim.), Omakuva on jokaisen kuva (s.29-47). Turun ammattikorkeakoulu, Turku.

Heikkilä, M. & Johansson, H. (2014). Viivan filosofia. Kuvataideakatemia, Helsinki.

Honka, N. (2013). Selfie rakentaa itsetuntoa. Yle uutiset. <https://yle.fi/a/3-6986578>

Lillian Grey Art and Art History. (26.6.2021). Extracts of 6 Charcoal Animations by artist William Kentridge (HIGH RES) 1996-2020 [video]. Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=ZawcgoiNdwM>

Lindroos, C. & Löyttyniemi, R. (2019). Omakuvista tunnettu Helene Schjerfbeck rikkoi rajoja monella tavalla. Yle uutiset. <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2017/07/07/omakuvista-tunnettu-helene-schjerfbeck-rikkoi-rajoja-monella-tavalla>

LVH ART. (2020). LVH ART in conversation with cellist-turned-artist Jorinde Voigt. Verkkosivu. Haettu 13.4.2023 osoitteesta <https://www.lvhart.co/journal/lvh-art-in-conversation-with-cellist-turned-artist-jorinde-voigt>

Mankkinen, J. (2015). Japanilaistaiteilija Erina Matsui tekee outoja omakuvia. Yle uutiset. <https://yle.fi/a/3-7835138>

Muus, O. (n.d.). Museum of Selfies. Tumblr. Haettu 12.4.2023 osoitteesta <https://museumofselfies.tumblr.com>

Palin, T. (2011). Esipuhe teoksessa Tanskanen, I. (toim.), Omakuva on jokaisen kuva (s.10-21). Turun ammattikorkeakoulu, Turku.

The Museum of Modern Art. (25.09.2015). How artists explore identity | Modern Art & Ideas [video]. YouTube.

<https://www.youtube.com/watch?v=NICodKeadp0>

Tonteri, I. (n.d.). Taiteellinen työskentely. Verkkosivu. Haettu 13.4.2023 osoitteesta <https://irmatonteri.fi/index.html>

KUVALÄHTEET

Kuva 1. Kentridge, W. (2019). Untitled (It reminds me of something I can't remember) [Piirustus]. William Kentridge. [https://www.kentridge.studio/explore-art-william-kentridge/#!jig\[1\]/ML/2611](https://www.kentridge.studio/explore-art-william-kentridge/#!jig[1]/ML/2611)

Kuva 2. Voigt, J. (2015). Absence [Piirustus] Jorinde Voigt.

<https://jorindevoigt.com/works/beobachtungen-im-jetzt-observations-in-the-now-1-4/>